

Ք. Փոստը 20 ՌԵՔԵՄԻՍԻԹԻ Լ. ՇԱՐՄԹ օրերը կը հրատարակուի :

2. Տարեկան բաժանորդագրին է միայն չորս արծար մեծիկ կանխիկ վճարելի, քի՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և քի՛ գաւառաց համար :

3. Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի :

4. Տեղական և գաւառական քղապարտութեան ծախքը խմբագրութեանը պիտի վճարէ :

5. Հատը մեկ դրը մեծիկ, և կը գտնուի մասնաւորապէս Պանդէ գաբու Սոսնի Պողոս աղայի խանութը :

6. Ծանուցման տողը 3 դրը և մեկ անգամի համար : Աւելի աման կըլլայ աւելի անգամներու համար :

7. Խմբագրութեան վերաբերեալ որեւէ գիր ուղղելի առ Տնօրէն՝ Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան Կ. Պոլիս Պալքը բազար Նափիէ խան վերի յարկ թիւ 16 :

ADRESSE
H. S. Aladjadjian
Directeur du Journal Armenien POUNCHE
16 Nafié Han. Balouk Bazar Constantinople.

Թիի 1649

20 ՌԵՔԵՄԻՍԻԹԻ

1884 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 24

ԱԶԳԱՅԻՆ

Աղա Սանասարեանց

Խորիման Ս. Հայրիկի վարադայ վանուց մէջ հաստատած երկրագործական վարժարանին ի նպաստ Աղա Սանասարեանցի վերջին օրերս նուիրած 1000 ռուպլին հրատարակութեան առթիւ «Չափազանցութիւն ըրած չեմք ըլլար կըսէ Փոնջ (թիւ 1618)», եթէ հոչակեմք որ մեր Հայ Զարիֆին է : Մասիս սոյն առթիւ կըսէ «Ազգային լրագիր մը արդէն «Հայագրի Զարիֆի» տիտղոսը տուած է Պ. Սանասարեանցին. մեր կարծիքն ալ այս է, որ Պ. Սանասարեան այս ազգասիրական վեհանաճութեան նորանոր փորձեր տալով, իրաւամբ պիտի արժանանայ այդ տիտղոսին» :

Ըսել է՝
Ըստ Փոնջի, Աղա Սանասարեանցի համար կարելի է իրաւամբ ըսել թէ Հայ Զարիֆին է. իսկ ըստ Մասիսի, Պ. Սանասարեանց նորանոր փորձեր տալով, միայն այն ատեն իրաւամբ պիտի արժանանայ այդ տիտղոսին :

Աւելի պարզ.
Աղա Սանասարեանց Հայ Զարիֆին է արդէն ըստ Փոնջի, իսկ ըստ Մասիսի տակաւին չէ և իրաւամբ այդ տիտղոսին արժանանալու համար այս ազգասիրական վեհանաճութեան նորանոր փորձեր տալու է. կամ թէ Փոնջի տեսակէտով եղածներն բաւական են արդէն այդ տիտղոսը տալու, իսկ Մասիսի կարծիքով տակաւին նորանոր փորձեր պէտք են. ըսել է եղածը բաւական չէ այդ տիտղոսը տալու համար :

Մասիսի գրածին կը հետեւի, որ Փոնջ իրաւամբ չտար այդ տիտղոսը, իսկ ինքն իրաւունքով տալու համար նորանոր փորձերու կըսպասէ :

Քննենք.
Ըստ Փոնջի՝ Աղա Սանասարեանց Հայ Զարիֆին է և իրաւի ինչպէս այդ տիտղոսը չտալ, երբ կը տեսնենք, որ այս երկու անձինք, Հայ և Յոյն Զարիֆին, իրարու դուրծով կը նմանին. երբ

կուրն ալ սեղանաւոր, երկուքն ալ իրենց ազգային ցաւոց տեղեակ և յառաջագիմութեան փափաքող. միայն սա կայ, որ Յոյն Զարիֆին Քլէն ունի, իսկ Հայ Զարիֆին հաշարաւոր. Յոյնը ճոխ կապրի, իսկ Հայը սակաւապէտ և անպաճոյճ կեանք կը վարէ :

Գալով բուն իսկ գործերու չգիտեմ, ո՞ր նուէրներն և զոհողութիւնները թուեմ այս սակաւապէտ անձին. զի ինչ բանի մէջ Աղա Սանասարեանց իւր ազգասիրական վեհանաճութեան փորձեր չտուաւ. փորձեր իրարմէ աւելի գերազանց, որք Փոնջի իրաւունք չտային այդ տիտղոսը տալու իրեն :

Ո՛վ չիշէր նորա՝ Էմիանի ճեմարանին շինութեան և վերաշինութեան համար նուէրները. ո՛վ չիշէր նորա՝ վանի մէջ աղջկանց դպրոց բանալու համար ազգին նուիրած դրամագլուխը. ո՛վ չգիտէր, որ այսօր Հայ Միացեալ ընկերութիւնն բաց ի այլ և այլ ժամանակ ընդունած նուէրներէն նորա մասնաւոր դրամով և մի գիւղային նախակրթարան ունի : Ո՛վ չգիտէր թէ երբ վասպուրականի, Մուշի և Էրզրումի սովին սկսած ժամանակ ոչ միայն օտարք այլ և Հայք իսկ չհաւատալով այդ պատուհասին՝ անտարբեր մնացեր էին, Աղա Սանասարեանց առաջինն եղաւ որ իւր հազարաւոր ըլմանը զրկեց ի նպաստ սովերոց :

Աւելորդ է թուել թէ քանի՜ հազարաւոր ըլմալիներ նուիրած է այդ անձ յօգուտ ազգին և ամեն մի անգամ քանի՞ օն : Սակայն յիշենք իւր գործոց գլուխ :

Ազգային դաստիարակութեան սիրով վառուած՝ Աղա Սանասարեանց առաջինն է, որ 10 Հայ երիտասարդ կրթել տուաւ ի Գերմանիա մասնաւորապէս, որք միջին հաշուով 8 ական տարի ուսման պարապեցան այլ և այլ գիտութեանց մասնագէտներ լինելու համար. իւրաքանչիւրն առ նուազն տարին 3 հազար ֆրանք կստանար, որ ըսել է 10 ուսանողին համար 8 տարուան մէջ

Աղա Սանասարեանց 240,000 ֆրանք կամ 1,080,000 ղշ ծախսեր է, և այսօր Էրզրումի մէջ մի գիւղերովիկ վարժարան բացած է 20 աղքատ տղայ ընդունելու համար, որոց ամեն մէկին համար պէտք է ծախսել տարին 30 ոսկի, ըսել է բոլորին համար 600 ոսկի. հաշուէ նաեւ մասնագէտ վարժապետաց տարեկանն որ առ նուազն 100 ական ոսկի պիտի ընդունին տարին. որչափ ի մօտոյ գիտենք, հաշուէ և վարժարանի ու բժշկի վարձքն 100 ոսկի, որ կընէ ընդամենը 1,100 ոսկի տարեկան ծախք, եթէ միայն չորս դասատու հաշուենք :

Ըսել է, Աղա Սանասարեանց միայն իւր հաշույն բացած գիշերօթիկ վարժարանին համար տարին 1,100 ոսկի պիտի նուիրէ :

Արդ՝ այս ամենն աչքի առջեւ ունենալով միթէ իրաւունք չունենար Փոնջ՝ Աղա Սանասարեանցին «Հայ Զարիֆին» տիտղոսը տալու առանց նորանոր փորձեր ալ սպասելու. և միթէ այդ պատուական անձն, որ մի կողմէն մասնագէտ վարժապետներ պատրաստելու համար տարին 30,000 ֆրանք ծախսած ժամանակ միւս կողմէն իւր հազարաւոր ըլմալիներ կը նուիրէր ազգին առանց մի առիթ փախցնելու. այժմ կրնա՞նք ըսել, որ այլ եւս իւր ազգասիրական վեհանաճութեան նորանոր փորձեր չպիտի տայ :

Փոնջի տեսակէտով այդ Հայազգին իւր կարողութեան նախելով շատ ըրաւ և շատ պիտի ընէ տակաւին, քանի որ ունի. հետեւաբար մեր ազգին Զարիֆին է իրաւամբ ըսելու է, եթէ նորանոր փորձեր ալ չտայ. մարդ կը դատուի իւր անցեալով եւ ներկայով, բայց ոչ երբէք իւր ապագայով, զի սա մոլթ է :

Իսկ Մասիսի տեսակէտով եթէ տակաւին սպասել պէտք է, թող ինք սպասէ, որչափ որ կուզէ. և մենք Փոնջի հետ իրաւամբ կըսեմք, որ Աղա Սանասարեանց Հայ Զարիֆին է, և կը կարծեմք, թէ այսպէս երախտագիտութեան մեծ պարտք մը կատարած կըլլամք փոքր ի շատէ : Դիւրս չէ

Երուսաղիմայ Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ երէկ Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կծանուցանէ, թէ Պօլսոյ Կեդրոնական վարչութեան որոշումներն ու վճիռներն պարունակող ժողովին հաղորդուեր և ամբողջ Միաբանութիւնը գոհ եղեր է, և թէ Տնօրէն ժողովէն պակասած երեք անդամոց տեղ նորերն ընտրուեր են, և վանքն ու միաբանութիւնը անդորր ու խաղաղ վիճակի մէջ է :

— Երուսաղիմէն ելնող երկու եպիսկոպոսունք ու չորս վարդապետք՝ երէկ մայրաքաղաք հասնելով՝ Գումգափուի Երուսաղիմայ տունն իջան : Ինչպէս նախորդ թերթով դիտեցինք, Կեդրոնական վարչութիւնն պարտի՛ յիշեալ եկեղեցականներն իրենց համար որոշեալ տեղերն զրկել անյապաղ, և Պօլսոյ մէջ նորանոր դադմանց տեղի չտալ :

— Փօգչանէն Հոկտ. 14 թուով նամակէ մը կիմանամք, թէ տեղւոյն ազգային վարժարանաց տեսուչ — դասատու Իւթիւճեան գեր. Տ. Գէորգ Ծ. վարդապետի անուան տարեդարձի օրն, Հայ Հասարակութեան պատուաւոր մասն և երկսեռ ուսանողք համակրութեան ցոյցեր ըրեր են՝ Նորին Գերապատուութեան ներկայանալով, եւ թախանձանօք խնդրելով որ ետ կենայ հրաժարելէ : Մեք ի փորձոյ դիտնալով թէ դեր. Իւթիւճեան անձնուիրաբար կաշխատի յօգուտ ժողովրդեան՝ ինչ պաշտօնի մէջ որ գտնուի, յաճախ փափաք յայտնած եմք, որ գործելու համար աւելի ընդարձակ ասպարէզ մը տրուի իրեն, սակայն մինչև ցայսօր վերջնական որոշում մը տրուած չէ Պատրիարքարանէն : Չեմք դիտեր թէ ինչո՞ւ գործադրուած չէ կրօնային ատեանին այն որոշումն, որով Բուսմանիոյ փոխ-առաջնորդ ընտրուած էր գեր. Իւթիւճեան :

— Պիլէճիկի գեր. Առաջնորդը՝ որ Եօզղատ գացած էր տեղւոյն ազգային ժողովոց ընտրու-

րաց դրամատեարք առաջարկեր են իրենց կառավարութեանց, որ Պիրենեան լեռը ծակուի: Ինչպէս կ'յուսացուի՝ եթէ յաջողին, Մատրիտ 60 մղոն կամ 100 քիլոմետր աւելի կ'մտնենայ փարիզի:

— Պ. Բոչֆորի որդին ձէզայիւրի մէջ կռուի բռնուելով իւր հօրը դէմ գրող լրագրագետի մը հետ, վիրաւորուել է:

— Ամերիկայի անկախութիւն ստանալուն հարիւրամեայ տարեդարձի հանդէսը կը կատարուի այս օրերս: Այն ատեն գաղղիացի կամաւորը ալ օգնած լինելով ամերիկացւոց՝ այս անգամ Գաղղիայէն ալ պատգամաւորը շնորհակալ է մեծաւ մեծարանօք ընդունուելու:

— Եգիպտոսի ամերիկեան նորընտիր հիւպատոսն հրէայ է:

— Եգիպտոսի Խտիպ 100 լիւրա նուիրել է՝ Բօրթ-Սայիտի հրդեհէն ֆլաստալ կարօտեւոց համար:

— Սպանիացիք հանգանակութիւն բացել են՝ ձիարայթարի նեղուցն Անգղիայէն գնելու համար: Մատրիտի սեղանաւորը 5 միլիոն ֆրանկ կը նուիրեն: Եթէ Անգղիա չհաճի տալ՝ հանգանակեալ դրամով ամբողջութեամբ պիտի չինուին Ամերիկէի և Եւրոպիոյ կողմը սպանիական սահմանաց վրայ:

— Հիւսիսային Գալիսիոյ ուխտաւորք Մարոգ փոխադրած ըլլալով քօլերան, Սպանիոյ կառավարութիւնն զգուշութեան միջոցներ ձեռք առել է:

ԻԼԱՆ

ԷՎԳԱՅ ՆԵՋԱՐԷԹԻ

Պէշիկթաշտա Շենլիք տէտէ ճամբի շէրֆի գարշուսընտա քեային իբի պապ տէքեաքին ի ճարէ վիրիւճէնտէն՝ թալիպ պուլունանլէր իլանը թարիխին տէն նիհայէթ օն կիւնէ գատար էվգաֆը հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ իտարէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր:

17 թըրինի էվլէ 97

ԻԼԱՆ

ԷՎԳԱՅ ՆԵՋԱՐԷԹԻ

Գարա Օսման զատէ Հաճի Հիւսէյին աղա վագըֆընտան Գէմէր էարէմիտ գաղաւթնտա քեային իւշքէմէր պաղչէսի տիմէրլէ աւրիֆ ղէյթուն պաղչէսինն սոգսան եէտի սէնէի մալիյէսի հասըլաթը պէտէլի մէճիտիյէ օն սոգուղ ղուրուշ հիսապը իլէ պէտէլը սապըզը օլան պէշ պին պէշ եիւզ ղուրուշն իւզէրինէ իւշ պին պէշ եիւզ ղուրուշ զամ:

մը իլէ սոգուղ պին ղուրուշտա մահալի թալիպի էօհտէսինտէ պուլունտըղընտան՝ Տէրի սաատէթճէ ղիյատէ պէտէլ իլէ թալիպ օլանլէր Տէրի սաատէթտէ իսէ իլանը թարիխինտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար էվգաֆը հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ իտարէսինէ, վէ մահալինտէ իսէ՝ մէճիտի իտարէի մահալիյէյէ միւրուճաթ իթմէլէրի իլան օլունուր:

15 թըրինի էվլէ 97

ԻԼԱՆ

ԷՎԳԱՅ ՆԵՋԱՐԷԹԻ

Ճէննէթմէքեան Միհրիմահ վալիտէ Սուլթան հաղըթլէրի վաղըֆնտան իւսկիւտարտա իսանը սէպիլին միւշթէմէլաթը իլէ պէրապէր քիրայէ վիրիւճէնտէն՝ թալիպ օլանլէրին թարիխը իլան տէն նիհայէթ պիր հաֆթայա գատար էվգաֆը հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ իտարէսինէ միւրաճաթ իլէմէլէրի իլան օլունուր:

8 թըրինի էվլէ 97

ԻԼԱՆ

ԷՎԳԱՅ ՆԵՋԱՐԷԹԻ

Պէշիկթաշտա վարօր իսկէլէսի ճիւղընտա օն իւշ նոմէրօլու տիւքեան, և եինէ մահալը մէզքիւրտէ վափօր իսկէլէսի գահ վէսի, վէ եինէ մահալը մէզքիւրտէ թուղլա վէ քիրէմիտ սէրկիլէրի, վէ իւսկիւտար վափօր իսկէլէսինտէ մա միւշթէմէլաթ գահվէ. Ենին—պաղչէ խասթախանէսի գուրպինտէ էլլի վէ էլլի իբի վէ էլլի տէօրթ վէ էլլի ալթը վէ էլլի սէքիզ վէ ալթմըշ վէ ալթմըշ իբի վէ ալթմըշ տէօրթ վէ ալթմըշ ալթը նոմէրօլու սէքիզ պապ տէքեաքին իլէ Օրթաքէօյ վափօր իսկէլէսինտէ քեային մա միւշթէմէլաթ գահվէ, վէ Գապաթաշտա եիւզ սոքսան իւշ վէ եիւզ սոգսան պէշ վէ եիւզ սոգսան եէտի վէ եիւզ սոգսան սոգուղ վէ իբի եիւզ պիր վէ իբի եիւզ իւշ նոմէրօլէր իլէ մուրադգամ ալթը պապ տէքեաքին: Հըրքայի շէրֆտէ Գալաօլհանէ թախտընտա տէօրթ վէ ալթը նոմէրօլու իբի պապ տէքեաքին, վէ Խապէօյտէ շէնտ կէօզ Գայըզհանէ, Մահմուտ—փաշատա սիւլիւս հիսսէ, Շիշէճի խանը, Միրկուն փաղար Գայըղը Համիտիյէ իմարէթի իթթիսալինտէ տէօրթ պապ տիւքեան, Պողազ իշինտէ Պէպէք իսկէլէսի իլէ, Գուրու—չէշմէ իսկէլէսի խաթապ շէքիսի, վէ գարիյէի մէզքիւրտէ քեային չէշմէինն սագա կէտիյի, Թօփիսանէտէ Ղարարի Մէհմետ էֆէնտի ճամբի շէրֆի

թահտընտա: իւշ պապ տիւքեան, Էպու — էլ — Ֆաթիհ սուլթան Մէհմետ խան հաղըթլէրինն թիւրպէյի շէրֆէլէրի ճիւղընտա մալիւմ էլ գրթաթ տէքեաքին, վէ Խօճա փաշա համալը քէօշէսինտէ պիր գրթատարտա, վէ Հաթապ—գաբուսնտա սօղանճըլարտա գահվէ, Գօսպատա եէթմիշ պէշ վէ եէթմիշ եէտի նոմէրօլու իբի պապ տիւքեան, Գասըմ փաշատա տէքթիւրտարպաշը Հասան էֆէնտի ճամբի շէրֆի թահտընտա գըրգ իւշ վէ գըրգ պէշ նոմէրօլու իբի պապ տիւքեան, Ճէրահ փաշատա էլլի ալթը նոմէրօ տիւքեան, Էյուպտէ Պօսթան իսկէլէսինտէ տարտա, Պողազ իշինտէ Գանլըճա փաղար Գայըղը իլէ ալթը վէ գըրգ նոմէրօլու իբի պապ տէքեաքին, վէ Ալթը մէրմէրտէ եիւզ, վէ եիւզ իբի վէ եիւզ տէօրթ վէ եիւզ ալթը վէ եիւզ օնպէշ վէ եիւզ օն եէտի վէ եիւզ օն սոգուղ վէ եիւզ եէկիրմի պիր վէ եիւզ եէկիրմի իւշ վէ եիւզ եէկիրմի պէշ նոմէրօլու տէքեաքին, Ենին—Ճամբի շէրֆի հալիւսընտա գըրգ նոմէրօլու տիւքեան, Լալէլտէ սէքսէն պիր վէ սէքսէն իւշ նոմէրօլու իբի պապ տէքեաքին: Պապը Սէրասքէրի փիշկեհշընտա ալթմըշ սէքիզ վէ եէթմիշ նոմէրօլու իբի պապ տէքեաքին, իբի եիւզ սոգսան սոգուղ սէնէսի մուհարրէմինտէն իթիպարէն՝ ղիրօլունան տէքեաքինէ թալիպ օլանլէր թարիխի իլանտէն նիհայէթ ղիլհիճճէնն եէկիրմի պէշ շինճի կիւնիւնէ գատար էվգաֆը հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ իտարէսինէ կէմէլէրի, վէ միւտա տէթը մէզքիւրտէն սօնղար իհալէյի գաթիյէլէրի իճրա գըլընտաճաղը իլան օլունուր:

97 թըրինի էվլէ 10 3-7

Ա. Զ. Դ.

Պօլիս Չաքմաքճըլար փողոց թիւ 20 և ի Գիւրքէի խան թիւ 23 գրատունները բոլոր դասական և կրօնական գրեանց հրամաններն առնուած լինելով, յաճախորդը կարող են ամենայն դիւրութեամբ, ուր որ կամին ուղարկել:

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՅՈՒՆ ԴՈՒՆԵՆԻ

Լեարգի, ստամոքսի և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, և մեն ջղային տկարութեան ուժաթափութեան և տխրութեան համար. և ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անհարմարութեանց հետքերը: Լրով և երկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօ աջնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կ'ւժ. ունեցիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ, մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրելով բոլոր այն աղտոնութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջութեղ և բնական զիւրք կը զգենու:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՂՈՒՄԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալաւան կան յատկութեանցը չհաւասարիւր լինաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թռնաւոր վէրքեր, ուռիքք, քաղցիկ (շէնէլէն), սրունիք և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կը լաւանան. օգտակար է նաև հարբուխ, հաղի, սրտի բարակման, մանաւոր օդացաւ (էէլ) ըսուած հիւանդութեան իւր կաղաւորիչ, և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (բըրա) հիւանդութեան ապականիչ գորութիւնը ինչ աստի ան ո՛ր ըլլայ կը դիմադրէ:

Այս դեղերուն գործածութեան զանազան նշանակուած է իւրաքանչիւր տիպի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղափաճաններու քով, և մասնաւորապէս Պահճէ գաբու թաշ խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանէն: 7 կը ծախուի:

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն սօքթօր Հողլուէ Դ. Լօնտօն Օքսփօրտ փողոց թիւ 533:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

20 Հոկտեմբեր 1881

Գօնտօլտէ	15-11
Երկաթուղեաց	Ֆրնդ. 44-50
Թրամուէյ	0. Լ. 5-90
1863ի փոխառութիւն	Ֆրնդ. 88-
1865ի »	» 88-50
1869ի »	» 87-50
1872ի »	» 27-

Օսմանեան լիւրան 100 լլէն

Մէճիտիյէ	107-20
Մէթալիք	205-20
Հինգնոց	207-20
Վեցնոց	124-
Պղինձ	680-
Թղթադրամ	1060-
Ռուսիոյ Բօլ	90-20
Գաղ իսկան լիւրա	87-20
Անգղիական »	110 5
Գրիմից	51 20

ՏԵՌԵՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԿԱՐԻՍՆ Կ. Պօլիս Սոսիալն Համալ